

دبیر کمیته حفظ خانه‌های تاریخی میراث فرهنگی، سازمان مواخذه‌گری نیست

سجاد عسگری، دبیر کمیته حفظ خانه‌های تاریخی است؛

سازمان مردم‌نهادی که در این سال‌ها جور کاهلی و تعلل میراث را در حفظ و نگهداری خانه‌های تاریخی تهران کشیده است. در خصوص شرایط خانه هدایت و عملکرد میراث فرهنگی در زمینه حفظ این خانه‌ها با او به گفت‌وگو نشستیم.

آقای عسگری همان‌طور که می‌دانید، خانه صادق هدایت وضعیت نگهداری خوبی ندارد. اکنون وضعیت خانه چطور است؟

من دو سه سال پیش این خانه را دیده بودم که تبدیل به کتابخانه شده بود. البته در آن زمان هم ترک‌های دیوار وجود داشت.

آیا خانه قبل از نملک توسط بیمارستان امیراعلم، مالک شخصی داشت؟ بیمارستان چطور آن را خریداری کرد؟ چرا میراث خانه را نخرید؟

تا جایی که من می‌دانم در رابطه با مالکیتش شبهه وجود دارد. اما اینکه چطور این خانه می‌رسد به بیمارستان امیراعلم، موضوع عجیبی است. آنچه می‌توانم از روی پرونده این خانه به شما بگویم، این است که در پرونده‌اش ثبت شده که کاربری اولیه بنا مسکونی بوده و بعداً مقرر شده که جهت فعالیت‌های فرهنگی مورد استفاده قرار بگیرد. در نهایت شرایط به نحوی پیش رفت که در اختیار بیمارستان قرار گرفت. بیمارستان هم در خانه هدایت مهدکودک احداث کرد. البته این چیزی که می‌گویم مربوط به سال ۷۸ هست ولسی بعدها مهدکودک را جمع می‌کنند. اما آنچه مشخص است، خانه صادق هدایت حداقل ۱۰ سالی مهدکودک بوده و دیوارهای بیرونی مجاور خیابان هدایت، همچنان شکل قبلی خودش (نقاشی شده برای مهدکودک) را دارد.

دانشگاه علوم پزشکی اجازه بازدید عمومی نمی‌دهد اما شواهد ما نشان داد که وضعیت بنا بسیار اسفناک است.

شرایط کلی بنا به هیچ‌وجه خوب نیست و نیاز به تعمیرات اساسی دارد. زمین در جاهایی نشست کرده، سقف آسیب دیده و در کل وضعیت جالبی ندارد. میراث فرهنگی سال ۷۸ این بنا را به شماره ۲۴۹۱ ثبت کرده است. اما از زمانی که ثبت شده میراث هیچ تلاشی برای بهبود وضعیت آن نکرده است.

آیا میراث خانه‌ها را فقط ثبت می‌کند؟ بعد از ثبت مسئولیتی در قبال آن‌ها ندارد؟

در این ۲۸ سال اخیر ما فقط بناها را ثبت کرده‌ایم. از زمانی که سازمان میراث فرهنگی تشکیل شد تا به امروز هیچ زمانی سراغ آثاری که ثبت شده است نرفته که ببینند این بنا اصلاً هنوز هست؟ بناهایی وجود دارند که خود میراث اصلاً خبر ندارد. بناهایی هستند که آدرس‌شان غلط است و مدیرکل میراث رفته و دیده اصلاً چنین بنایی نیست و خراب شده است اما بعد گفتند که نه، بنا هست ولی نشانی غلط است. رویکرد میراث فقط ثبت است. تنها ثبت مهم نیست بلکه حفاظتش مهم است.

مالک اثر ثبتی می‌تواند در بنا دخل و تصرف کند؟

قانون ۱۳۰۹ می‌گوید اگر یک آجر هم جابه‌جا می‌کنند، باید به میراث اطلاع دهند. ولی چون میراث فرهنگی در این سال‌ها -از به‌وجود آمدن سازمان تاکنون- هیچ‌زمان به این بناها سر نزده و مالکان را توجیه نکرده است، شاهد چنین مشکلاتی برای این بناها هستیم. چون میراث در طی این سال‌ها به وظایف خود عمل نکرده، هیچ‌احدی به میراث اعلام نمی‌کند که من می‌خواهم تغییراتی در بنای ثبتی بدهم. از طرفی قانون مناسبی نیز نداریم و سازمان میراث فرهنگی نیز سازمان مواخذه‌گری نیست.

نگاه می‌کردم مربوط به خانه گوته در آلمان که متعلق به ۳۰۰ سال پیش است. آن را همین‌طور دست نخورده نگه داشتند. چرا؟ چون خانه گوته است. ولی اینجا ما خانه بزرگان را نه تنها نگه نمی‌داریم بلکه سعی می‌کنیم به نحوی آن را از بین ببریم.

از لحاظ قانونی چگونه پیگیری کردید؟

۳۰ سال است که به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نامه می‌نویسم. متأسفانه نمی‌دانم این نامه‌هایی که می‌نویسم و مطالبی که عنوان می‌کنیم، کجا می‌رود. به هیچ‌کدام از نامه‌های ما جواب نمی‌دهند. بعد یک تلفنی می‌زنند می‌گویند با فلانی تماس بگیرید. اگر شما نتوانستید با آن شخص تماس بگیرید، بنده هم می‌توانم. وقتی تماس می‌گیرید، اصول سیستم کار ادارات این است که یا گوشی را بر نمی‌دارند یا برمی‌دارند می‌گویند نیستند یا اگر هستند جواب نمی‌دهند. سازمان میراث فرهنگی آمده یک تابلو به فارسی و انگلیسی جلوی در خانه صادق هدایت گذاشته و نوشته این خانه جزو آثار ملی است. شماره ثبت هم دارد. یک بیمارستانی آمده هر کاری که خواسته است در این خانه کرده و از عجایب این است که این سازمان که در قبال آثار ملی این مملکت مسئولیت دارد، هیچ عکس‌العملی نشان نمی‌دهد. حتی به نامه‌های ما جواب نمی‌دهد.

هیچ‌گاه قانونی شکایت نکردید؟

ما چند تا اشکال داریم. اول اینکه رییس میراث بارها عوض شده است. به هر رییس که شکایت می‌کنیم، بعد از مدتی جایگزین می‌شود و در نهایت این کارها همه به میراث فرهنگی استان تهران ارجاع می‌شود. میراث استان تهران در نوع خودش یک دستاویز است. هیچ‌کس جوابگو نیست. اصلاً طوری با ما صحبت می‌کنند که ما را یک نوع مزاحم تلقی می‌کنند بنده می‌گویم این خانه، خانهای است که در دوره قاجاریه با معماری اصیل قاجاریه ساخته شده و باید حفظ شود. همین‌امانه می‌خواهیم این خانه را بگیریم و نه تصرف کنیم.

یعنی شما قصدتان تصرف خانه نیست؟

خیر، به هیچ‌وجه من می‌گویم این خانه ملی است و چون صادق هدایت اینجا ساکن بوده باید حفظ شود. ولی کسی نیست که به همین خواست‌های ما می‌گویم، توجه کند.

آیا تاکنون با مسئولان بیمارستان صحبت کرده‌اید؟

مسئولان بیمارستان تمایل ندارند با من صحبت کنند، چون از من خوش‌شان نمی‌آید. حقیقت این است که مسئولان بیمارستان، خانواده هدایت را یک مزاحمی می‌دانند که مدام از آن‌ها می‌پرسد چرا این کار را کردید؟ چرا اینجا را خراب کردید؟ چرا دست بردید... و بسیار ناراحتند که چرا خانواده هدایت نسبت به این خانه عکس‌العمل نشان می‌دهد. مساله فقط بیمارستان نیست. این بیمارستان جزو دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران است. قضیه باید در آن دانشگاه حل شود. یعنی اکنون یک چیز عجیبی است که اگر کسی بخواهد این خانه را ببیند، باید از دانشگاه اجازه بگیرد. یعنی مسخره‌تر از این نمی‌شود که شما بخواهید در پاریس خانه ویکتورهوگو را ببینید، به شما بگویند بروید دانشگاه پزشکی اجازه بگیرید. چندی پیش یک گروه قرار بود بروند آنجا و از من خواسته شد که بروم و توضیح بدهم. الان شاید تنها کسی که باقی مانده و می‌تواند راجع به این خانه توضیح دهد، من باشم. همیشه مأموران حراست را می‌فرستند دنبال من که چه می‌گویم و چه می‌شنویم. عکسبرداری قدغن است. ما به یک مرکز هسته‌ای می‌رویم یا می‌رویم به یک خانه زمان قاجاریه که یک نویسنده‌ای هم مدتی در آن زندگی کرده است؟ انگار که ما را به یک مکان امنیتی می‌برند. برخوردی که می‌شود و مسائلی که مطرح می‌شود، حتی در شأن بیمارستان نیست.

۳۰ سال است که به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نامه می‌نویسم. متأسفانه نمی‌دانم این نامه‌هایی که می‌نویسم و مطالبی که عنوان می‌کنیم، کجا می‌رود. به هیچ‌کدام از نامه‌های ما جواب نمی‌دهند. بعد یک تلفنی می‌زنند می‌گویند با فلانی تماس بگیرید.

شهرنامه تصرف و تخریب منزل تاریخی صادق هدایت نویسنده شهر ایرانی موضوع صفحات شهرنامه است